

Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR
V Holešovičkách 41, Praha 8
Tel./fax: 286 840 129, 130
E-mail: marikova@soc.cas.cz

Postoje populace k rodičovské, příp. otcovské dovolené mužů

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost 2003, v0304</i>
Otázky:	<i>ov.27, ov.29, eu.58, eu.62, eu.63,</i>
Termín terénního šetření:	<i>7. – 14. 4. 2003</i>
Počet respondentů:	<i>1 067</i>
Reprezentativita:	<i>obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Výběr respondentů:	<i>kvótní výběr</i>
Zveřejněno dne:	<i>14. května 2003</i>
Kód tiskové informace:	<i>eu30514b</i>
Zpracovala:	<i>Hana Maříková</i>

Možnost čerpat rodičovskou dovolenou byla novelizací Zákoníku práce rozšířena z osamělého muže pečujícího o dítě na „všechny“ muže, tedy na muže bez ohledu na jeho či jejich rodinný stav. Touto zákonnou úpravou došlo formálně ke zrovnoprávnění muže a ženy v péči o dítě po jeho narození až do věku 3 let. Přesto pouze velice malé procento dotázaných (cca 11 %) z dubnového šetření CVVM zná osobně nějakého muže, který aktuálně je či byl doma na rodičovské dovolené¹. Nejčastěji se jedná o kamaráda nebo známého (73), dále někoho ze sousedství (47), případně ze spolupracovníků (25). Teprve až pak následuje někdo z rodiny.²

Jaké důvody však podle názoru lidí (spíše než podle jejich bezprostřední životní zkušenosti) vedou muže k tomu, aby byl na rodičovské dovolené?

Tabulka č. 1 Proč je muž na rodičovské dovolené

Důvody	Počet	%	N
1. důvod – nezaměstnanost muže	573	54,0	1061
2. důvod – lépe placená práce ženy	449	43,2	1040
3. důvod – zdravotní problémy ženy	354	34,7	1021

Jako první důvod bylo nejčastěji uváděno to, že „muž je nezaměstnaný a nemůže sehnat práci, zatímco žena ano“ (jako první důvod). Jako druhý byl opět vybrán důvod ekonomický, a sice, že žena má lépe placenou práci. Až jako třetí důvod byly nejčastěji zmiňovány zdravotní problémy manželky/partnerky.

¹ Otázka: „Znáte ze svého blízkého okolí rodinu, kde žena pracuje a její muž/partner se stará o malé dítě do 4 let jeho věku?“ – nezná žádný pár, - neví, - v současnosti, - v minulosti

² Otázka: „Pokud znáte osobně muže, který pečoval či pečuje o malé dítě nebo se v péči o dítě střídá, příp. střídal se svou ženou, je to...“

Výběr důvodů koresponduje s věkem, pokud se jedná o důvody ekonomické (lidé od 30 do 59 let častěji volí první dva důvody než lidé do 30 a nad 60 let). U třetího důvodu (zdravotních problémů) však tato souvislost prokázána nebyla.³

Podle vzdělání první důvod uvádějí nejčastěji vysokoškolsky vzdělaní lidé a lidé se středoškolským vzděláním bez maturity (včetně vyučených), ale druhý důvod vybírali vysokoškoláci relativně nejméně často (pod 40 %, ostatní nad 40 %). Rovněž výběr zdravotních problémů souvisí se vzděláním. Více je uváděli lidé s maturitou a vysokoškolským vzděláním než se základním a středním bez maturity či lidé vyučení.

V případě stavu byla souvislost potvrzena u všech třech důvodů - nejvíce je volili ženatí a vdané, pak následovali rozvedení.

Se zavedením speciální dovolené pro otce (tzv. otcovské dovolené), která by byla hrazena zaměstnavatelem, kdy muž by měl nárok zůstat při narození dítěte nějaký čas doma, souhlasí více než 50 % dotázané populace.⁴ Viz následující tabulka č. 2.

Tabulka č. 2 Souhlas s otcovskou dovolenou

	Počet	%
Ano	577	54,1
Ne	173	16,2
Neví	316	29,7
Celkem	1066	100,0

Častěji souhlasí ženy (téměř 61 % z nich) oproti 47,3 % mužů, lidé mladší do 29, resp. do 44 let, lidé s maturitou a vysokoškoláci (kolem 60 %) než lidé s nižším vzděláním.

Podle rodinného stavu nejvíce jsou pro zavedení otcovské dovolené ženatí a vdané (56,7 %) a dále svobodní, méně pak rozvedení a ovdovělí.

Poměrně velikou skupinu těch, kteří na věc nemají názor, tedy nevědí, tvoří především muži, mladí do 29 let a naopak zase lidé starší nad 60 let. Z hlediska rodinného stavu jistě nepřekvapí, že jsou zde zastoupeni nejvíce ovdovělí (přes 39 % z této skupiny) a svobodní (36 %).

Souhlas se zavedením otcovské dovolené nesouvisí ani s typem podniku, ve kterém lidé pracují, ani s pozicí v řízení. Existuje tedy pouze statisticky nevýznamný rozdíl mezi lidmi, kteří pracují v soukromém podniku a kteří ve státním, obecním či veřejném sektoru. Překvapivě souhlasí i vysoký podíl podnikatelů se zaměstnanci (kolem 60 % z nich).

Souhlas je ovlivněn ekonomickým postavením dotázaných osob. „Pro“ jsou ti, jichž by se toto opatření mohlo nejaktuálněji dotknout – studenti vysokých škol (cca 64 %), lidé, kteří pracují (60 %), ale i matky v domácnosti 63,6 %, méně pak studenti středních škol, důchodci jak starobní, tak invalidní a nezaměstnaní.

³ Otázka: „Vyberte prosím z následujících možností 3 důvody, proč jsou podle vás někteří muži na rodičovské dovolené a seřadte je podle důležitosti?“

⁴ Otázka: „Souhlasíte s tím, aby byla zavedena tzv. otcovská dovolená hrazená zaměstnavatelem, kdy muž by měl nárok zůstat při narození dítěte nějakou dobu doma spolu s matkou dítěte?“

Jak dlouhá by podle názoru lidí měla být případná otcovská dovolená?⁵

Tabulka č. 3: Navrhovaná délka otcovské dovolené

	Počet	%
Méně než 1 týden	37	6,5
1 až 2 týdny	298	51,8
Více než 2 týdny	175	30,4
Jiná délka	6,5	11,3
Celkem	575	100,0

Z těch, kteří souhlasí se zavedením otcovské dovolené, je nejvíce lidí (přes 50 %) pro jednotýdenní až dvoutýdenní dovolenou. Více než 2 týdny by zvolilo kolem 30 % respondentů.

I když přece jen větší část populace je nakloněna myšlence zavedení speciální otcovské dovolené, je otázkou, nakolik je toto opatření „stravitelné“ pro naše politiky, nakolik je „průchodné“ ve světle připravujících se sociálních reformy.

⁵ Otázka: „ V případě že souhlasíte se zavedením otcovské dovolené, jak dlouhá by měla být?“